

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIV TA‘LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**ALISHER NAVOIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT
O‘ZBEK TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI**

**O‘ZBEK TILI TARAQQIYOTI VA
XALQARO HAMKORLIK
MASALALARI**

**XALQARO ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYA MATERIALLARI**

2025-yil 18-oktabr

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**ALISHER NAVOIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT O‘ZBEK
TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI**

**O‘ZBEK TILI TARAQQIYOTI VA XALQARO HAMKORLIK
MASALALARI**

Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya materiallari

2025-yil 18-oktabr

Toshkent – 2025

ASSOTSIATIV TEZAURUS: TIL TASVIRI VA INSON ONGINING MODELLASHTIRILISHI

ASSOCIATIVE THESAURUS: LANGUAGE DESCRIPTION AND MODELING OF HUMAN CONSCIOUSNESS

DOI: [10.52773/tsuull.conf.2025.18.10/MBXX3322](https://doi.org/10.52773/tsuull.conf.2025.18.10/MBXX3322)

Nabiyeva Parvina Akbarjonovna

tayanch doktorant,

Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat

o'zbek tili va adabiyoti universiteti

parvina.pn@mail.ru

Annotatsiya. Ushbu maqola assotsiativ tezaurusning lingvistik va psixolingvistik mohiyatini ochib beradi, uning so'zlar o'rtasidagi psixologik bog'lanishlarni chastotalari bilan o'zida aks ettiradi. Rossiya assotsiativ lug'ati, Edinburg assotsiativ tezaurusi va o'zbek tilidagi misollar batafsil tahlil qilinadi: stimuly so'zlar ("men", "mushuk", "o'zbek")ga berilgan javoblar chastotalari, o'zgarishlari va madaniy konteksti ko'rib chiqiladi. Tahlil vaqt o'tishi bilan til ongining evolyutsiyasini, madaniy farqlarni ochib beradi. Maqola erkin assotsiativ tajribalar metodologiyasiga asoslanib, assotsiativ tezaurusning tilshunoslikdagi ahamiyatini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: *assotsiatsiya, assotsiativ lug'at, modellastirish, assotsiativ tajriba, milliy qadriyatlar, "olti qadam qoidasi", stimuly so'z, semantik maydon.*

Annotation. *This article elucidates the linguistic and psycholinguistic nature of the associative thesaurus, demonstrating how it reflects psychological connections between words along with their frequencies. The Russian Associative Dictionary, Edinburgh Associative Thesaurus, and examples from the Uzbek language are thoroughly analyzed: the frequency, changes, and cultural context of responses to stimulus words such as "I", "cat" and "uzbek" are examined. Through this analysis, the evolution of linguistic consciousness over time and cultural differences are identified. Based on the methodology of free associative experiments, the article highlights the importance of the associative thesaurus in linguistics.*

Keywords: *association, associative dictionary, modeling, associative experiment, response reaction, six-foot rule, stimulus word, conceptual domain.*

So'nggi yillarda insonning tashqi olam haqidagi bilimlari va tasavvurlari uning assotsiatsiyalari orqali namoyon bo'lishi masalasiga dunyo tilshunosligida alohida e'tibor qaratilmoqda. Inson muayyan voqelikni tilda tasvirlar ekan, ushbu voqelik bo'yicha o'zida mavjud bo'lgan assotsiatsiyalarga ham murojaat qiladi. Shu nuqtayi nazardan, assotsiativ lug'atlar ushbu vazifalarni hal qilishda muhim vosita sifatida ishlatiladi. Assotsiativ lug'atlar inson ongining tilni idrok etish va

uni ishlatish jarayonlarini o'rganishga yordam beradi. Bu lug'at turi an'anaviy lug'atlardan farqli o'laroq, faqatgina tilshunoslar tomonidan emas, balki jamiyatning turli qatlam vakillarini jalb qilgan holda keng miqyosli erkin assotsiativ tajribalar natijalariga asoslanib tuziladi.

Muayyan bir so'zning ma'nolarini aniqlashda shu so'z bo'yicha kishilarda yuzaga kelgan assotsiatsiyalarga murojaat qilinadi. Insonda bunday assotsiatsiyalar so'zni eshitish yoki o'qish orqali idrok etilishi natijasida hosil bo'ladi. Assotsiatsiyalarga turtki beruvchi so'z inson tomonidan idrok etilgandagina assotsiatsiya obyektiga aylanadi. Anglashiladiki, muayyan so'zning til egalari tomonidan idrok etilgan ma'nolarini aniqlashda assotsiativ tajriba metodi ahamiyatlidir [D.Lutfullayeva,2024:94].

Assotsiativ tezaurus madaniy bilimlarni o'zida aks ettiruvchi ong modelidir. Buning natijasida, lug'at foydalanuvchisida muayyan madaniyatga xos dunyoqarash haqida tasavvur shakllanadi. Shu bilan birga, u ma'lum bir avlodga mansub o'rtacha ona tili so'zlashuvchisining og'zaki xotirasiga xos noyob modellashtirish qobiliyatlarini namoyon etadi [Natalya V. Ufimtseva,2014:40]. Bizga ma'lumki, assotsiatsiya so'zlar yoki boshqa til birliklari o'rtasidagi mantiqiy bog'lanishlarni ifodalaydi. Bu tushuncha so'zlarning ongda yoki nutqda birga ishlatilish, qo'shnichilik yoki boshqa munosabatlar orqali bir-biri bilan bog'lanishini anglatadi.

Assotsiativ lug'at tuzish uchun material to'plashning asosiy vositasi psixologiya va psixolingvistikada keng qo'llaniladigan erkin assotsiativ tajriba usuli hisoblanadi. Tajriba ishtirokchilariga stimuly so'z beriladi va ular bu so'zni o'z onglarida idrok etgan holda xotiralariga kelgan birinchi javobni aytadilar. Masalan, ishtirokchilarga "qor" so'zi aytilgan bo'lsa, ularning xotirasidagi birinchi javob "oq" yoki "qish" bo'lishi mumkin. Bu jarayon insonning tashqi olam haqidagi bilim va tasavvurlari ong va tilda aks etishini o'rganishga xizmat qiladi. Javoblarning takrorlanish soni bo'yicha saralab, lug'atga kiritiladi. Psixolingvistika sohasida, stimuly so'zni to'g'ri tanlash va uni taqdim qiluvchi tomonidan ko'zlangan maqsadga to'g'ri yo'naltirish ham erkin assotsiativ tajribalarda muhim rol o'ynaydi. Stimuly sifatida ishlatilgan so'zlar ona tilida so'zlashuvchining ongida mavjud bo'lgan leksik va semantik bog'lanishlarni aniqlashga yordam beradi [Deese, 1965: 21]. Masalan, zamonaviy rus tilining assotsiativ tezaurusi 1986-1996-yillarda rus tilida so'zlashuvchi 6600 nafar 17-25 yoshli talabalar ishtirokida o'tkazilgan keng ko'lamli assotsiativ tajribalar natijalari asosida tuzilgan. So'rovnomaning birinchi bosqichida (1986-1991) olingan javoblar keyingi bosqichda (1992-1994) stimuly sifatida qo'llanildi va ikkinchi bosqichdagi javoblar orasidagi yangi so'zlar tajribaning uchinchi bosqichi (1994-1996) uchun stimullar ro'yxatiga kiritildi. Rus assotsiativ lug'ati va uning yangilangan versiyasi so'z-stimullarga javoblar takrorlanishini reyting sifatida taqdim etadi. Lug'at til ongining dinamikasini va madaniy qiymatlarning o'zgarishini aks ettiradi. Misollar orqali til tasviridagi evolyutsiya va ijtimoiy-madaniy o'zgarishlar ko'rsatiladi. "Men" so'z-stimulyga javoban, 77 respondent "sen" so'zini assotsiatsiya sifatida

keltirgan va eng yuqori chastotani ko‘rsatgan, ikkinchi lug‘atda 59 respondent “odam” so‘zini, 33 ishtirokchi “shaxsiyat” so‘zlarini assotsiatsiya sifatida keltirgan va unda “odam” so‘zi ustunlik qilgan. Bu tajribada 13 qatnashchi “sen” javobini keltirgan va bu so‘z to‘rtinchi o‘ringa tushadi. Tajribalardagi natijalar individualizmning kuchayishi va shaxsiyat qiymatining oshganini ko‘rsatadi, 10–12 yil ichida til ongida madaniy o‘zgarishlarni aks ettiradi. Shuni ta’kidlash kerakki, uchinchi bosqichdan boshlab assotsiativ tezaurus tarmog‘i zanjirga moyil bo‘ladi. Respondentlar ko‘pincha tajribaning oldingi bosqichlarida stimuly bo‘lgan so‘zlar bilan javob berishadi. Bu tezaurus tarmog‘i til egalari uchun o‘rtacha leksikasi va ularning dunyo haqidagi tasavvurlarini tavsiflash imkonini beradi.

Ingliz tilida assotsiativ tezauruslarni tuzish ishlari XX asrning 70-yillarida boshlangan. Bunday tezauruslarning eng muhim namunalaridan biri Edinburg assotsiativ tezaurusidir Ushbu lug‘at G. Kiss, K. Armstrong, R. Milroy va J. Piper [Kiss, 1973] kabi tadqiqotchilar tomonidan ishlab chiqilgan. Lug‘at ingliz tilidagi leksik birliklar o‘rtasidagi assotsiativ bog‘lanishlarni empirik ravishda o‘rganish uchun mo‘ljallangan ma’lumotlar bazasidir. Bu lug‘at semantik tarmoq emas, balki insonlarning stimuly so‘zlarga beradigan assotsiativ reaksiyalarini jamlagan normativ to‘plamdir. Assotsiativ normlar nazariyasi F. de Sossyur va Yu.N. Karaulov ishlariga asoslanadi, bu yerda so‘zlar paradigmatic va sintagmatic munosabatlar orqali bog‘lanadi. Har bir stimuly so‘z uchun umumiy javoblar soni, turli javoblar miqdori va har bir javob turining takrorlanish soni qayd etiladi. Bu parametrlar psixolingvistikada so‘zlar o‘rtasidagi semantik yaqinlikni o‘lchash uchun asos bo‘ladi. Masalan, “mushuk” stimuly so‘ziga berilgan umumiy javoblar soni 94 ta, turli javoblar miqdori 30 ta, “it” javobining takrorlanishlar soni esa 49 tani tashkil qilgan.

Edinburg assotsiativ tezaurusining ma’lumotlari turli ilmiy tadqiqotlarda assotsiativ semantik tarmoqlarni shakllantirish uchun keng qo‘llaniladi. Chunki tezaurus mualliflarining ta’kidlashicha, u so‘zlar o‘rtasidagi semantik aloqalarga oid ishonchli psixolingvistik ma’lumotlarni o‘z ichiga oladi [Amancio D.R., 2012]. Ushbu ma’lumotlar, shuningdek, reklama sohasida innovatsion yondashuvlar uchun boy resurs sifatida xizmat qiladi. Xususan, Edinburg assotsiativ tezaurusi asosida “tinchlik” va “neytron” so‘zlari o‘rtasida 84 ta assotsiativ zanjirni rekonstruksiya qilish mumkin bo‘lib, ularning har biri 6 ta semantik bog‘lanishdan iborat. Bu assotsiatsiyalar so‘zlar o‘rtasidagi semantik masofani psixolingvistik dalillarga asoslangan holda aniqlaydi, bu esa ommaviy axborot vositalari xabarlari va reklama matnlarini ishlab chiqishda qo‘llaniladigan muhim ma’lumotlar manbai hisoblanadi. Ta’kidlab o‘tish kerakki, har bir assotsiativ zanjirda berilgan so‘z juftligi o‘rtasidagi semantik aloqalarni bog‘lovchi oltita semantik bog‘lanishning mavjudligi Yu.N. Karaulov tomonidan kashf etilgan “olti qadam qoidasi” bilan mutanosibdir. Mazkur qoidaga ko‘ra, semantik jihatdan qanchalik uzoq bo‘lmasin, har qanday ikki leksema o‘rtasida semantik bog‘liqlikka asoslangan so‘zlar zanjirini shakllantirish mumkin. Bu zanjir doimo olti elementdan oshmagan

uzunlikka ega bo‘ladi. Ushbu qoida tezaurus lug‘atining “uzluksizligi” ni ifodalaydi.

O‘zbek tilshunosligida D. Lutfullayeva “So‘zning assotsiativ ma’no xususiyati” maqolasida o‘zbek leksemasining assotsiativ ma’nolarini tajriba orqali tahlil qilgan. Tajriba so‘z ma’nolarining til egalari ongida qanday shakllanishi va assotsiatsiyalar orqali qanday ifodalanishini o‘rganishga qaratilgan bo‘lib, 364 kishi ishtirok etgan. Javoblar jamlanib, assotsiativ maydon shakllantirildi. Tajribada o‘zbek leksemasiga 25 marta “millat” javob reaksiyasi qaytarilganini, 10 marta “ona yurt” assotsiatsiyasi namoyon bo‘lganini anglatadi. Lug‘aviy ma’nolar assotsiatsiyalarda mehmondo‘stlik, do‘ppi kabi qirralar bilan ochiladi. Natijada, so‘z ma’nolari til egalari tasavvurlarida voqelanib, milliy qadriyatlar aks etishi isbotlandi.

Assotsiativ lug‘atlarning bir qator umumiy o‘xshashliklari mavjud bo‘lib, ular umumiy metodologiyaga ega. Bundan tashqari, bu turdagi lug‘atlarda sub’yektlarga stimuly so‘z taqdim etiladi, ishtirokchilardan beriladigan birinchi javob (30–60 soniya ichida) qayd etiladi, javoblardagi takrorlanishlar soni statistik tahlil qilinadi. Barchasi Karaulov qoidasiga tayanib tilning “uzluksizligi”ni tasdiqlaydi.

Assotsiativ lug‘atlar yaratish maqsadida olib borilgan tajribalar natijasi insonning ongi asrlar davomida madaniy hamda ijtimoiy-siyosiy o‘zgarishlar, zamon va makon, tashqi muhit ta’sirida o‘zgarib borishini ko‘rsatadi.

Assotsiativ lug‘atlar milliy ongni chuqur o‘rganishga, universal semantik aloqalarga, milliy qadriyatlar va urf-odatlariga tayangan holda shakllanadi. Ayni shu jihatlarga ko‘ra, turli xalqlarga tegishli bo‘lgan assotsiativ lug‘atlarda o‘ziga xos farqlar namoyon bo‘ladi. Xususan, o‘zbeklarga xos milliy qadriyatlar ulug‘lanishi, mehmondo‘stlik, oila kabi tushunchalarning e’zozlanishi assotsiativ maydonida hosil bo‘ladigan so‘zlar zanjirida o‘z aksini topadi. O‘ziga xos jihatlardan yana biri shuki, g‘arb assotsiativ lug‘atlarida individuallik ko‘proq namoyon bo‘lsa, sharq xalqlarida jamoaviylik va qarindoshlik munosabatlari ustunlik qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. N.V. Ufimtseva. The Associative Dictionary as a Model of the Linguistic Picture of the World // Procedia - Social and Behavioral Sciences, 2014.10. <https://www.researchgate.net/>
2. D. Lutfullayeva. So‘zning assotsiativ ma’no xususiyati. Eurasian Journal of Academic Research. <https://www.in.academy.uz>
3. Ассоциатив тилшунослик назарияси.– Тошкент: Meriyus, 2017.
4. Amancio, D.R. Using Complex Networks to Quantify Consistency in the Use of Works / D. R. Amancio, O. N. Oliveira Jr. and L. da F Costa // Journal of Statistical Mechanics: Theory and Experiment. - January, 2012. Volume 12.
5. James Deese, The Structure of Associations in Language and Thought. Baltimore: The Johns Hopkins Press, 1965, Pp. 216.

6. Караулов Ю.Н. Общая и русская идеография. –М.: Наука, 1976.
7. Осокина С.А. Основания лингвистической теории тезауруса. Дисс... док. филол. наук. – Барнаул, 2015. – 437 с. [электронный ресурс].
https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=Iy7hDzQAAAAJ&citation_for_view=Iy7hDzQAAAAJ:2osOgNQ5qMEC
https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=aiGGU2YAAAAJ&citation_for_view=aiGGU2YAAAAJ:YsMSGLbcyi4C
https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=gHnKX3EAAAAJ&citation_for_view=gHnKX3EAAAAJ:kNdYIx-mwKoC
https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=en&user=oSSeGakAAAAJ&citation_for_view=oSSeGakAAAAJ:u5HHmVD_uO8C
https://www.researchgate.net/publication/371445473_O'zbek_tili_va_adabiyoti_jurnali.

MUNDARIJA

<i>Sirojiddinov Shuhrat</i>	O'zbek tili – xalqaro maydonda!	
I SHO‘BA. O‘ZBEK TILSHUNOSLIGI VA TILSHUNOSLIKNING NAZARIY MASALALARI		
<i>Ashirboyev Samixon</i>	O'zbek adabiy tilining tayanch dialektini belgilash yo'lida	6
<i>Hakimova Muhayyo, Rahmatova Feruza</i>	O'zbek tilida kognitiv metonimiya	11
<i>Juraqobilova Xamida</i>	She'riy asarlarda kognitiv metaforalar shakllanishida lingvomadaniy omillarning ta'siri	17
<i>Mustafayev Fizuli</i>	Kino dilində söz birləşməsi və qoşa sözlər haqqında	24
<i>Jabborov Baxrom, Sharipova Sarvinoz, Istamova Shohista.</i>	O'zbek iboralarining milliy mentalitetni ifodalashdagi o'rni	32
<i>Turdiboyev Tohir</i>	Yordamchi so'zlar masalasiga doir ayrim qarashlar	37
<i>Abjalova Manzura</i>	Hozirgi o'zbek tili leksik sathiga doir ba'zi masalalar	42
<i>Sheronov Boyirboy</i>	Sintaktik sathda mazmuniy-shakliy nomutanosiblik haqida	50
<i>Madjidova Dilorom</i>	Современные методы и проблемы прикладного языкознания	54
<i>Tolipova Dildora</i>	Лакуны в узбекских письменных литературных источниках и проблемы их перевода	59
<i>Elova Dilrabo</i>	O'zbek tilshunosligida uslubiy xoslanishni farqlash xususidagi qarashlar	67
<i>Abdullayev Jumanazar</i>	Yangi O'zbekistonning mumtoz tilshunoslik merosi, zamonaviy lingvistik qadriyati	73
<i>Israilova Saodat</i>	Turk va o'zbek tillarida rang bildiruvchi leksemalar semantikasi	84
<i>Kasimova Ziyoda</i>	Cho'lponning "Kecha va kunduz" romanidagi frazeologik birliklarning badiiy-uslubiy tahlili	88
<i>Baxodirova Shaxlo</i>	Lakuna va realiya munosabati	92

<i>Hakimov Dilshod</i>	“Biz” va “o‘z” olmoshlarining o‘zbek tilidagi funksional maqomi: struktur-semantik tahlil	98
<i>Kurbanbayev Otabek, Qodirberganova Dilnura</i>	O‘tkir Hoshimov asarlarida so‘z birikmasining turlari O‘tkir Hoshimov asarlarida so‘z birikmasining turlari	107
<i>Allaquliyeva Qunduz</i>	Ixtionimlarning lingvistik va ekstralingvistik omillar asosida yangi ma’no ifodalashi	113
<i>Isoqulova Qunduz</i>	So‘z-gaplarning noverbal vositalar bilan ifodalanishi	117
<i>Ismayilli Ayshen</i>	Sintaktik yolla yaranan mikrotoponimlar xulasə	122
<i>Davronova Zarnigor</i>	Sadriddin Ayniyning “Sudxo‘rning o‘limi” qissasidagi antroponimlarining kognitiv-semantik tahlili	132
<i>Muzaffarova Zarrina</i>	Metonimiyaning konseptual modellari	136
<i>Yusupova Aziza</i>	Metaforaning she’riy matnlarda aks etishi	140
<i>Mamarasulova Maftuna</i>	Fonosemantik g‘oyalarning rivojlanish bosqichlari	146
<i>Abdurasulova Dilnoza</i>	Ayollar nutqida konnotatsiya va murojaat birliklarining pragmatik xususiyatlari	151
<i>Soqiyeva Shirin</i>	Tilshunoslikda konseptni o‘rganishda til va madaniyatning o‘rni	157
<i>Abruyeva Zaxro</i>	O‘zbek tilidagi murojaat shakllarining konseptual tuzilishi	160
<i>Bovmanova Bashorat</i>	O‘zbek tilida halollik tushunchasining leksik-semantik ifodalanishi	164
<i>Jumaniyozova Charos</i>	Hajm-o‘lchov bildiruvchi sifatlarning nisbiylik xususiyati	168
<i>Xayrullayeva Ra’no</i>	Kichraytirish qo‘shimchalarining nutqdagi ahamiyati	172
<i>Tursunova Sojidxon</i>	“Fayzining amakisi” hikoyasidagi nutqiy akt vositasida ifodalangan ironiyalar tahlili	177

<i>Utegenova O'g'iloy</i>	Badiiy asarlarda tasviriy ifodalar	181
<i>Maxmudova Matluba</i>	Qaratqich kelishigi semantikasiga doir ayrim mulohazalar	185
<i>Xolmamatova Sarvinozxon</i>	Konnotatsiya va konnotativ birliklarning o'rganilganlik darajasi hamda turlari	191
<i>Turg'unboyeva Dilnoza</i>	Zamonaviy tilshunoslikda miqdor kategoriyasining o'rni	199
<i>O'ralova Nargiza</i>	Parsellyatsiya va metaforaning o'zaro aloqadorligi	204
<i>Jabborova Aziza</i>	O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning BMT Bosh Assambleyasining 72-sessiyasida so'zlagan nutqidagi evfemizmlarning morfologik tahlili	209
<i>Odilova Dilobar</i>	Jahon tilshunosligida o'xshatishlarning ilmiy tadqiqi	214
<i>Nazarov Qobilbek</i>	Turli tizimdagi tillarda soma komponentli maqollarning tasniflanishi	218
<i>Mullaboyeva Shirin</i>	Til, estetik tafakkur va didning paremiologik birliklarda ifodalanishi	226
<i>G'aybullayev Erkinjon</i>	O'zbek madaniyatini ifoda etishda lakunalarning roli: Cho'lpon asarlari misolida	230
<i>Oripova Mavluda</i>	Sinestezik metaforalarning lingvomadaniy xarakteri:sinestezik metafora va milliy o'ziga xoslik	240
<i>Otaxonova Sohiba</i>	Antroponimlarning internet va yangi media makonidagi o'rni	245
<i>Shodmonaliyeva Yulduz</i>	Modallik bilan tasdiq-inkor kategoriyasining o'zaro munosabati	250
<i>Sobirova Maftuna</i>	Konchilik terminotizimi va uning o'zbek leksik tizimidagi o'rni	256
<i>Umarova Shahzoda</i>	O'zbek tilshunosligining kombinator lingvistikaning shakllanishidagi o'rni	260
<i>Turg'unova Maftuna</i>	Til taraqqiyotida kognitiv tilshunoslikning o'rni	270
<i>Muratova Nafisa</i>	Tilak va tabrik nutqiy aktida ekstralingvistik	274

	vositalarning o'rni	
<i>Murotov Hamro</i>	Reklama matnlarining tasnifi	280
<i>Normuminov Laziz</i>	Qo'chqor Norqobil hikoyalarida xalqona so'zlashuv, ibora va maqollarning qo'llanishi	285
II SHO'BA. AMALIY TILSHUNOSLIK VA LINGVODIDAKTIKA MUAMMOLARI.		
<i>Xolmanova Zulxumor</i>	Tilning ma'lumotlarni saqlash va yetkazish funksiyasi	289
<i>Qurbonova Munavvara</i>	Ontolingvistika va pragmalolingvistika munosabatida deytik birliklarning o'rni	297
<i>Ruzibayeva Nigoraxon</i>	Psychological needs in the language classroom	303
<i>Abdurahmonova Muqaddas</i>	Ментальные омонимы в когнитивной лингвистике	308
<i>Umurzoqova Marhabo</i>	Badiiy matnda ayol lisoniy shaxs tiplari xususida	317
<i>Abjalova Manzura</i>	O'zbek tili multikorpusi – zamonaviy ta'limiy tizim	321
<i>Ruzmetova Novval</i>	Роль узбекских народных традиций в социокультурном развитии студентов	326
<i>G'ulomova Nargiza</i>	Alisher Navoiy mualliflik korpusini yaratishda statistik ma'lumotlarning muhimligi	335
<i>Dedaxanova Muazzam</i>	Lingvistik ekspertizaning yuzaga kelishi va shakllanish tarixi	344
<i>Shamsiyeva Manzura</i>	Animatsion filmlarning aksiolingvistik jihatlari	347
<i>Xudaykulova Shaxnoza</i>	O'zbek tili diskursida global qadriyatlarining aksiolingvistik integratsiyasi	353
<i>Ibragimova Sayyora</i>	Псевдонимы узбекских и русских писательниц: генезис, семантика и когнитивные особенности	357
<i>Tilyabayev Kamil</i>	Благодарные: из эмоционального опыта	361

	изучения узбекского языка как второго	
<i>Alimardanov Elyor</i>	Xorazm dialektal zonasining qipchoq shevali areallari	369
<i>Bozorova Sabohat</i>	Gazeta tili va publitsistik janrlarning lingvostilistik xususiyatlari	372
<i>Abduvoxidova Mavzuna</i>	Обучение грамматике в условиях коммуникативного подхода	377
<i>Mamadayupova Vasila</i>	Katta yoshdagilarning xorijiy til o'rganishi	381
<i>Azizova Feruza</i>	Raqamli texnologiyalarning til evolyutsiyasiga ta'siri: XXI asrda yozma va og'zaki muloqotning transformatsiyasi	385
<i>Abdullayeva Roxila</i>	Xarakter ifodalovchi birliklarning freym tahlili	389
<i>Yusupova Shahzoda</i>	Suggestiv nutq ta'sirchanligini oshirishda sifatlarning o'rni	393
<i>Mamirova Xayriniso</i>	Ko'p ma'noli so'zlarni qayta ishlashning gibridd modellari	398
<i>Nabiyeva Parvina</i>	Assotsiativ tezaurus: til tasviri va inson ongining modellashtirilishi	405
<i>O'rinova Zarifa</i>	Iqtiboslarning intertekstual tezaurusda aks etishi	410
<i>Rayimjonova Matluba</i>	Rauf Parfi she'riyati leksikasini chastotali lug'at asosida tadqiq qilish muammolari va yechimlari	414
<i>Turobova Nargiza</i>	Ulug'bek Hamdam ijodining lingvopragmatik tahlilida presuppozitsiya	418
<i>Abdullajonova Madina</i>	"Fiziologik xatolar"ni disgrafiyadan farqlash masalasi	424
<i>Pulatova Umriniso</i>	Yoshlar slengining ayrim o'ziga xos hududiy xususiyatlari	428
<i>Imomova Ismigul</i>	Dramatik matnlarda qo'llanilgan barqaror birikmalar va maqollarning intertekstual ohang va mazmunini boyitishdagi roli	435
<i>Arolova Nafisa</i>	Til o'zlashtirishda leksik portlash hodisasi	440
<i>Tursunboyeva Fayiza</i>	Korpus lingvistikasining diniy matnlardagi o'rni	443

<i>Amrullayeva Mohinur</i>	O'zbek tilidagi ayrim fe'l-atvor frazemalarining semantik tasnifi va uslubiy xususiyatlari	450
<i>Mirnosirova Dilbar</i>	Bolalar verbal assotsiatsiyalarining ayrim sintaktik xususiyatlari	454
<i>Aminova Zilola</i>	Darsdan tashqari mashg'ulotlarda o'zga tili o'quvchilarning nutqini o'stirish	462
<i>Muratova Ademi</i>	Multilingualism and bilingualism in turkic-speaking countries: contemporary challenges and development prospects	466
<i>Umurzakova Zuxraxon</i>	Ona tili darslarida interaktiv raqamli resurslarni tatbiq etishning didaktik qulayligi	472
<i>Maxmudjonova Nargizaxon</i>	Tilshunoslarga bog'lab berilgan tomorqa...	477
III SHO'BA. MADANIYATLARARO MULOQOT VA O'ZBEK TILI TARAQQIYOTI		
<i>Uluqov Nosirjon, Solixodjayeva Xavasxon</i>	O'zbek sayillari va ayrim turk bayramlarining etnolingvistik hamda lingvokulturologik tahlili	481
<i>Mirzodjanova Malika</i>	Сравнительный семантический анализ употребления английских “over”, “above” и их таджикских эквивалентов	489
<i>Komilova Gavharoy</i>	Nutq tadqiqida yangi yondashuvlar	484
<i>Pulatova Zamira</i>	Роль межкультурной коммуникации в процессе изучения языков	497
<i>Moldokulova Elina</i>	Сохранение узбекской культурной идентичности через язык и традиционный костюм в эпоху глобализации	501
<i>Yo'ldoshxonov Javohirbek</i>	Микротопонимы как ономастическая реалия: сравнительный анализ ташкента и лондона	505
<i>Abduqodirova Zebo</i>	The role of lingvocultural competence in the translation of specialized ecological texts. (English and Uzbek languages)	509

<i>Otamirzayeva Sug'diyona</i>	Teaching legal english in uzbek context: challenges of terminology	514
<i>Sayfiyeva Komila</i>	Fitonim komponentli o'zbek va ingliz maqollarining madaniyatlararo qiyosiy tadqiqi	521
<i>Madjidova Maftuna</i>	Лингвосоматические единицы которые характерные для арабской культуры	529
<i>Xasanova Sohijamol</i>	Ingliz va o'zbek tillarida "yaxshilik" va "yomonlik" kategoriyalarining lingvokulturologik tahlili	534
<i>Lafasova Mavjuda</i>	Xorij tilshunosligida o'xshatishlar tadqiqi	539
<i>Olimova Mushtariybonu</i>	O'zbek va ingliz xalq maqollaridagi "omad" va "omadsizlik" konseptlarining qiyosiy tahlili	544
IV SHO'BA. O'ZBEK TILINING XORIJDA O'QITILISHI VA O'ZARO HAMKORLIK MASALALARI		
<i>Akalin Ahmet</i>	<i>Kültür Taşıyıcısı Olarak Özbek Dilinin Diplomatik Fonksiyonu</i>	549
<i>Rahmonqulov Abdunazar</i>	O'zbek va tojik tillari interferensiyasi haqida	555
<i>Rafibayeva Nasiba, Mingboyeva Oypari</i>	Лингвистика и страноведческий аспект в преподавании иностранного языка	559
<i>Xakimova Mavzunadjon</i>	Лингвистическое табу и стратегия эвфемизации в таджикском и английском языках	563
<i>Musurmankulova Shaxribon</i>	Turk tiliga xos ayrim frazemalar tahlili	569
<i>Xodjayeva Mashhura</i>	Влияние глобализационных тенденций на методику обучения иностранным языкам	576
<i>Erkaboyeva Havojon</i>	Translation studies and the internationalization of the uzbek language	581

<i>Axmedova Niluzar</i>	Emotsional leksikaning semantik-pragmatik talqini: ingliz va o'zbek tillari misolida	584
V SHO'BA. TIL TARIXI VA TURKIY TILLAR TADQIQOTLARI		
<i>Seyhan Tanju</i>	Ali Şir Nevâyî ve Üslubunda Fiillerin Yeri	589
<i>Abdushukurov Baxtiyor</i>	O'zbek tilining tarixiy takomili va buguni	604
<i>Rahimi Farhad</i>	Nezrali'nin Çağatay Türkçesi Sözlüğünün Yanlışıları Üzerine	611
<i>Jafarzade Vahide</i>	Mustafa Zəririn "Siyərün-nəbi" əsəri haqqında bəzi qeydlər	640
<i>Muhammadiyahva Dilafro 'z</i>	"Boburnoma" parallel korpusini yaratishdagi tarjima tamoyillari	650
<i>Bo'ronov Anvar</i>	Poloves-qipchoq tillari maishiy leksikasi milliy identifikatsiyalash mezoni sifatida	657
<i>Xo'janiyazova Shahnoza</i>	Alisher Navoiyning "Sab' ai sayyor" asaridagi idish-tovoq nomlarining leksik-semantik xususiyatlari	665
<i>Xolmurodova Mushtariy</i>	"Nasoyim ul-muhabbat" asaridagi tibbiy terminlar tahlili	670
<i>Mirzayeva Ulker</i>	Yunan mənəbələrində işlənən Azərbaycan antroponimlərinin leksik-semantik təhlili	676
<i>Babazade Rahshane</i>	Mustafa Zəririn "Yüz hədis və yüz hekayə" əsərində zərflər	684
<i>Yodgorov Hamid</i>	"Qo'noq" umumturkiy leksemasining etimologiyasi	697
<i>O'razova Iqbol</i>	Frazemalar kognitiv semantikaning o'rganish obykti sifatida	701
<i>Azizzade Turkan</i>	R.O.Şor Yafəs-türk dil əlaqələri haqqında	705
<i>Saygin Muhterem</i>	Klasik Türk Edebiyatının Doğu Sahasında Sevgili İçin Kullanılan Bir İfade Körke Bay (Körkke Bay,	711

	Görge Bay)	
<i>Hamishog'lu Meryem</i>	Türkçenin İlk Sözlüğü Dîvânu Lugâti't-Türk'ten Özbek Türkçesine Bitki Adları	718
<i>Bakirov Qudratillo</i>	Turkiy dunyoda vaqt tushunchasi va uning o'rganilishi	734
<i>Sattorova Shahnoza</i>	O'zbek va turk tillarida bir xil etimologiyaga ega o'simlik nomlarining qiyosiy tahlili	739
<i>Maqsudova Feruza</i>	Muqaddas qadamjo nomlari – onomastika sohasining o'rganish obyekti sifatida	745
<i>Azizova Nilufar</i>	“Devonu lug'otit turk”dagi o'z qatlamga oid ijtimoiy munosabat semali leksemalar	750
<i>O'tkirbek Muhammad Sobir</i>	Arba'in she'rlarda “hayit” so'zining lingvopoetik timsollari	756
<i>Siddiqova Naimaxon</i>	Eskirgan so'zlarning eskirmagan ma'nolari	760
<i>Qasimova Sema</i>	“Kitabi-Dədə Qorqud” matnlərində qadin-kishi müraciət formalarinin üslubi, linqvistik və psixolinqvistik tahlili	766
<i>Turdiyeva Roza</i>	O'zbek, qoraqalpoq va ingliz tillaridagi maqollarda zoonimlarning umumiy va milliy xususiyatlari	774